

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

2018-10-10

Yttrande över Ds 2018:30 Tillståndsprövning av vapendelar m.m.

Den ideella föreningen, Svenskt Forum för jakt, skytte och vapenfrågor, har beretts tillfälle att lämna yttrande över rubricerade.

Föreningen organiserar industriföretag i ammunitions- och explosivvarubranschen samt tillverkare av riktmedel avsedda för skjutvapen. Vidare detalj- och partihandel med skjutvapen, skytte- och vapensamlarorganisationer, vapenhantverk och intresseföreningar med skjutvapenanknuten verksamhet.

Sammanfattning

Föreningen konstaterar att begreppen, ”synnerliga skäl”, ”mycket kvalificerat behov” och ”särskilda omständigheter”, fortfarande inte har getts en begriplig, rättssäker innebörd.

Tillämpning av begreppen, som kan vaiera, beroende på bostadsort, innebär en stor osäkerhet för allmänheten i samband med tillståndsärenden då begreppen ofta tolkas fritt av polimyndigheten enbart med stöd av sina allmänna råd, framtagna på tjänstemannanivå, som fortlöpande kan förändras utan att ha förelagts eller prövats av vår lagstiftande församling.

Föreningens uppfattning är att begreppet ”synnerliga skäl” ska tas bort från vapenlagstiftningen då betydelsen av begreppet, som utredaren själv påpekar, i annan lagstiftning har en annan innebörd och att de förtydliganden som gjorts inte ändrar något i sak som underlättar för enskilda.

De förändringar i vapenlagstiftningen som skett genom ett antal ”vapenutredningar” ända sedan 1989, med målet att förhindra eller minska det väpnade våldet i samhället, har inte gett något som helst positivt resultat under de senaste trettio åren.

Den enkla anledningen är att det endast är en obetydlig del av det väpnade våldet i samhället, även i ett historiskt perspektiv, som begås av legala vapeninnehavare och med legalt innehavda vapen. Hur det eskalerade problemet med skjutvapenrelaterat våld ska hanteras ankommer inte på Svenskt Forum att yttra sig över på annat sätt än att vi rekommenderar ett byte av fokus om orsak och verkan när det gäller omloppet av illegala vapen och de legala som är under kontroll.

Vår uppfattning är därför att föreslagna åtgärder och generell uppmaning till restriktiv tillämpning av vapenlagstiftningen inte nämnvärt kommer att kunna påverka den kriminella användningen av de i huvudsak illegala vapnen som cirkulerar i samhället.

Däremot kommer de sannolikt att ge en ökad byråkrati på myndighetsnivå och ökat krångel vid hantering av tillståndsärenden för legitimt vapeninnehav.

Föreningen avstyrker :

Förslaget att polismyndigheten ska få utfärda föreskrifter om ett jaktvapens lämplighet för sitt ändamål

Förslaget att polismyndigheten ska få utfärda föreskrifter för aktivitet

Förslag om utformning av en särskild ”vapendelsgarderob”

Förslaget om att Sverige inte ska acceptera EU-vapenpasset

Förslaget om att ändra undantagsgrund för innehav av helautomatiska vapen.

Förslaget om att instickspipor i klass 1 ska särbehandlas jämfört med klass 2-4.

Förslaget om att inte låta godkända handlare hantera byten av samma vapenkategori inom vapengarderoben

Att det vilseledande begreppet ”synnerliga skäl” behålls i vapenlagstiftningen.

Polisens föreskriftsrätt och partsställning i domstol

Mot bakgrund av att många tillståndsärenden de senaste åren, på oklara grunder, hanterats i landets förvaltningsrätter kan det inte betraktas som rättssäkert att polismyndigheten har en partsställning. Därför bör myndighetens möjlighet att överklaga beslut som går dem emot tas bort. Föreningens bestämda uppfattning är vidare att bedömningen av ett jaktvapens ”lämplighet för sitt ändamål” inte ska avgöras av polismyndigheten utan av en jaktligt kompetent myndighet som Naturvårdsverket eller motsvarande. Exempelvis är ett jaktvapens vikt och utformning för olika jaktformer är baserat på jägarens personliga preferenser och behov och ska inte styras av tillståndsgivande myndigheter då det är ett otillbörligt ingrepp i den personliga sfären.

Behovet av en flexibel jaktvapengarderob

Att använda ett medelvärde av antalet legala jaktvapen i landet dividerat med antalet jägare som referens för storleken på en jaktvapengarderob är inte rimligt och speglar inte på något sätt spridningen av vilka faktiska behov som föreligger hos enskilda jägare i olika delar av landet. Det har i olika vapenutredningar framförts att antalet vapen i samhället behöver minskas för att motverka våldsbrottsligheten. Detta har hittills endast tagit sig uttryck i att och på olika sätt försvåra innehav av legala vapen för fullt legitima behov genom en strikt tillämpning av vapengarderoben där behovet i normalfallet ”anses” vara fyra jaktvapen.

Därutöver hänvisas till ”omständigheter” som ska tolkas av en tillståndsmyndigheten utan direkt jaktlig sakkunskap för att få inneha upp till sex jaktvapen. Därutöver krävs, att det till sin innebörd svårtolkade begreppet, ”mycket kvalificerat behov” ska vara uppfyllt.

Det är således av stor vikt att tolkningen av begreppen klargörs och blir enhetliga över hela landet.

I sig kan det för en nybliven jägare, enbart med avlagt jägarexamen som grund, till en början vara rimligt att inneha upp till fyra jaktvapen. Utöver det antalet borde det kunna tillämpas enkla möjligheter genom personliga intyg om jaktlig aktivitet, styrkt tillgång till egen eller arrenderad jaktmark etc. för att exempelvis också ge begreppet ”mycket kvalificerat behov” en reell substans. Således fastställa ett innehåll i begreppet som är lika i hela landet, i stället för att som inder nu rådande förhållanden, lämnas till fri tolkning av enskilda tillståndsmyndigheter som har varierande insikt i jakttekniska frågor. Tillgången till jaktmark, var i landet den är belägen och vilka viltbestånd som finns i området är inte statistiskt utan kan variera inom mycket vida ramar under ett jägarliv varför det måste finnas rimliga möjligheter att kunna anpassa sitt vapeninnehav till förändringar utan att vid sådana tillfällen behöva avyttra vapen som används för annat jaktändamål.

Ett exempel på snabbt uppkomna nya behov är bland annat vildsvinens snabba expansion. Det innebär att problemen med viltskador hastigt ökat geografiskt och i sådan grad att det nu betraktas som ett stort ekonomiskt problem inom jordbruket. De åtgärder som föreslås och krävs av myndigheter och organisationer inom lantbruket, är att jägarkåren måste leverera en markant intensifierad jaktutövningen.

I områden med etablerade bestånd innebär detta att jakten måste bedrivas intensivt under hela året och alla tider på dygnet vilket i sig ställer krav på en vapenutrustning som på olika sätt kan anpassas för en rad olika jaktformer för att jakten ska bli effektiv.

Vildsvinens geografiska etablering och populationens utveckling numerärt kan fortfarande anses stå i sin linda varför behovet av en rimlig storlek på jaktvapengarderoben kommer att öka.

Vapengarderob för licenspliktiga vapendelar

Införandet av en särskild vapengarderob för licenspliktiga vapendelar, i huvudsak extra pipor till redan innehavda vapen för så kallade "modulvapen" där pipan i motsats till konventionella kulvapen enkelt kan bytas ut till en annan kaliber av vapenägaren kan i sig minska behovet av antalet kompletta vapen i en vapengarderob.

Förkomsten av moderna modulvapen bland jägare är definitivt inte av den storleksordningen att den generella "vapengarderobens" omfattning onödigtvis ska begränsas till sin minimivå på grunder som baserar sig på en relativ nymodighet i sammanhanget då antalet modulvapen i omlopp är starkt begränsad till antal jämfört med den totala arsenalen av konventionella jaktvapen.

Följden av förslaget kan, med anledning av den i praktiken alltmer tillämpade cementering av jaktvapengarderoben till fyra jaktvapen i stället för tidigare sex vapen, bli att det starkt inskränker möjligheten för en mycket stor grupp av jägare, som enbart äger konventionella vapen, att de på ett rimligt sätt och till rimliga kostnader ska kunna få motsvarande tillgång till ändamålsenliga vapen utifrån sina egna jaktliga preferenser och typ av jaktutövning.

Att ha flera pipset i olika kombinationer av kalibrar till brytvapen har förekommit i mer än hundra år för den som varit beredd att betala stora summor för sin utrustning.

Till en brytvapenbaskyl (kan betraktas som "låda" eller "stomme") kan i princip ett obegränsat antal pipset passas in manuellt. Vanligtvis är huvudvapnet en dubbelstudsare med stabil baskyl där ett set med hagelpipor och ett pipset kula/hagel passas in. Men det förekommer också dubbelstudsarpipor med klenare eller grövre kaliber än ursprungsvapnet, eller flera hagelpipor med varierande längd och trångborrning och självklart olika varianter av kombi pipset.

Begränsningen av antalet pipor per låda eller stomme i förslaget kan således komma i konflikt med sedan länge befintliga jaktvapen som har fler än två varianter av pipor.

Föreningen avstyrker därför förslaget om garderob för licenspliktiga vapendelar tills det föreligger ett genomarbetat förslag som också innefattar redan befintliga vapen.

Kommentarer till förslag om ändring i vapenförordningen (1996:70)

2 kap. 4 §

Föreningens uppfattning är att beskrivningen är oklar. Av sammanfattningen (sid 9) framgår att garderoben för jaktvapen utökas med två extra pipor eller två slutstycken per vapeninnehav samt två pipor eller slutstycken per innehavd låda eller stomme. Ett "vapen" är per fackmässig definition ett komplett vapen med alla de delar som krävs för att kunna avlossa en eller flera patroner beroende på vapentyp. Tolkningen av 4 § måste då bli att man till ett komplett "modulvapen" kan ha två extra pipor eller två slutstycken.

Det är dock inte begripligt varför det måste ske ett val mellan pipa "eller" slutstycke. Antingen behöver man beroende på vapenfabrikat ett komplett slutstycke där låsningen är anpassad till respektive pipa eller också kan man använda samma slutstycke till en rad olika kalibrar genom att eventuellt bara behöva byta en del av slutstycket beroende på vilken kaliber pipan har.

Bakgrunder

På vissa modulvapen består slutstycket av två delar: ett slutstyckshuvud avpassat efter botten-diametern på aktuell patron och själva slutstycket som krävs för att kunna repetera vapnet och genomföra en omladdningscykel och som innehåller nödvändiga delar för att avfyra patronen som tändstiftsmutter, slagfjäder och tändstift.

Det finns en lång rad av flänslösa patroner, så kallade standardkalibrar, med olika diameter på kulan och med varierande längd och utformning på hylsan. Det gemensamma är att hylsans diameter på standardpatroner nedanför utdragarspåret har nästan exakt samma diameter. Det innebär att samma slutstyckshuvud kan användas till mängder av olika jaktpatroner med olika kulldiameter och prestanda. S.k. magnumpatroner har en större bottendiameter men inom den gruppen finns ett stort antal patron typer med samma bottendiameter.

En "låda" eller "stomme" är per definition en licenspliktig vapendel där en pipa på olika sätt kan appliceras och där övriga nödvändiga delar för vapnets funktion är monterade, som avtryckar- och säkringssystem, magasin och kolv.

Var för sig är med nuvarande lagstiftning låda, pipa och slutstycke till ett konventionellt vapen licenspliktiga vapendelar men för att sätta samman dem till ett fungerande vapen krävs en kompetent vapenverkstad. På konventionella kolvslutningsmekanismer gängas pipan in i lådans främre del där låsningen (förregling) av slutstycket sker i normfallet. För att få ett korrekt och permanent avstånd (låsmaat) på 0,1 till 0,15 mm mellan patronen och slutstyckets stötbotten krävs att pipan passas in för hand och låsmåttet kontrolleras med en för ändamålet avsedd tolk.

För att ersätta en försliten pipa till kolvslutningsmekanismer finns i vissa fall pipor med patronläge, gänga med stigning och diameter för aktuell låda, (som dock måste passas in för hand och även kan kräva justering av patronläget), eller s.k. "blanks" d.v.s. pipor utan gänga och patronläge som av en kompetent vapenverkstad kan anpassas till olika kolvslutningsmekanismer oavsett fabrikat och till en rad olika patron typer där kulldiametern är densamma.

Då pipbyten på huvudelen av alla konventionella kulvapen med kolvslutningsmekanism inte kan ske annat än på en kompetenta vapenverkstad bortfaller i praktiken möjligheten att i jämförelse med modulvapen enkelt kunna anpassa vapnet till olika jaktformer.

Sammantaget kan man med förslaget om möjligheten att ha två extra pipor till exempelvis två modulvapen kunna få sex varianter när det gäller kaliberval, piplängder och pip-profil (ytterdiameter) och därför lätt kan anpassa vapnet till i stort sett alla tänkbara jaktformer, från jakt på småvilt till potent storviltskaliber.

Då optiska riktmedel på vapentypen normalt monteras på pipan på modulvapen kan man också utan problem, efter inskjutning, flytta piporna godtyckligt mellan stommarna om man har två olika slutstyckshuvuden och magasininsatser som är avpassade för olika patron typer.

Kombineras två modulvapen, med förslaget antal pipor till varje vapen, finns det inom "normalfallet" om fyra jaktvapen också möjlighet att inneha exempelvis ett hagelvapen med ett eller två extra pipset och ett kombinationsvapen.

En sådan "normalgarderob" där fyra kompletta kan sättas samman i olika varianter fyller naturligtvis högt ställda krav på flexibilitet för de flesta jägare.

Men den socioekonomiska konsekvensen blir att den som av ekonomiska skäl är hänvisad till begagnade konventionella kulvapen, inom "normalgarderoben", får en stark begränsad flexibilitet när det gäller optimering av sin utrustning.

Behov av förtydligande och definitioner

Av 4 § framgår att man för varje "vapen" sökanden innehar får han också ha två extra pipor samt för varje stomme eller låda två pipor.

Då det maximala antalet pipor är satt till tolv stycken är det oklart om en stomme eller låda då ska definieras som ett komplett vapen eller en licenspliktig vapendel? Det faktiska antalet slutstyckshuvuden som behövs till ett poulärt modulärt vapenfabrikat är tre stycken för att täcka i stort sett alla förekommande jaktvapenkalibrar.

Om utgångspunkten är en vapengarderob omfattande fyra eller sex stommar till modulvapen skulle med fört resonemang vederbörande, beroende på kaliberval, kunna få tillstånd på sju pipor och ett slutstyckshuvud, alternativt ett slutstyckshuvud och elva pipor.

I normalfallet köps även ett modulvapen komplett med pipa och komplett slutstycke, och vad vi förstår, ur tillståndsynpunkt då betraktas som "ett" vapen, på samma sätt som ett konventionellt vapen med kolvslutningsmekanisk i stället för tre av varandra oberoende licenspliktiga vapendelar.

Föreningen anser att aktuella skrivningar i förslaget gås igenom och ges definitioner som inte kan misstolkas av tillståndsgivande myndigheter.

Reglering av tillstånd för instickspipor

I samband med levandefångst av klass 3 vilt finns alltid behov av ett ändamålsenligt avlivningsvapen. Detta även om jakten inte bedrivs systematiskt utan vid behov för att undanröja olägenheter eller tillfälliga angrepp på olika anläggningar eller trädgårdsodlingar. Detta gäller i första hand grävling där det under korta perioder kan behövas en kraftig reduktion av en lokal population som bosatt sig under husgrunder till äldre fastigheter och ekonomibyggnader på landsbygden.

Att använda ett normalt jaktvapen är orealistiskt för avlivning då fällorna skulle bli sönderskjutna. Det är också långsökt att för ett oregelbundet behov behöva ansöka om tillstånd för en så kallad grytpistol.

En reduceringspatron eller för ändamålet avsedd kort instickspipa i kaliber .22 Long Rifle, avsedd för ett hagelvapen av brytmodell, skulle fungera väl vid fällfångst då skjutavstånden i regel understiger 50 centimeter och i praktiken inte utgöra någon särskild risk för någon form av missbruk i jämförelse med ett enhandsvapen avsett för samma ändamål.

Nu bedrivs även levandefångst av vildsvin och där gäller i stort sett samma förhållande. Vanliga jaktvapen är inte realistiska för avlivning och lämplig instickspipa eller reduceringspatron i kaliber .22 Winchester Magnum avsedd för ett hagelvapen skulle fylla sin funktion.

I sammanhanget är det ganska anmärkningsvärt att man i svensk vapenlagstiftning har regler som visar en öppen misstro med legitima vapenägare. –Särskilt när det gäller innehav av enkel utrustning som skulle underlätta nödvändiga åtgärder vid efterhållande av skadegörande vilt.

Instickspipor klass 1

Utredarens resonemang runt gastryck och frågor om användarsäkerhet är i sammanhanget märkligt. Sverige är inte anslutet till den bilaterala C.I.P. kommissionen och det finns inget ackrediterat svenskt provhus som i våra grannländer där tillsyn och kontroll av vapen och ammunition för civilt bruk säkerhetskontrolleras efter internationella normer.

Den användarsäkerhet som svenska myndigheter tillhandahåller är hänvisning till Produktansvarslagen och Produktsäkerhetslagen. Från myndighetshåll tas heller inte någon hänsyn till de risker som kan uppstå när man hänvisar, kräver eller försöker förmå svenska jägare att använda alternativ ammunition av en typ som det stora flertalet vapen inte är avsedda och konstruerade för.

Av samma anledning finns det ingen anledning att i vapenlagstiftningen använda några säkerhetstekniska aspekter på instickspipor klass 1 som argument för varför sådana inte skulle kunna betraktas som vilken licenspliktig pipa som helst.

Frånvaron av lagstiftning och säkerhetstekniska regler om civila skjutvapen när det gäller tillverkning service, reparation eller andra ingrepp som ompipning av konventionella vapen som kräver rivning av patronlägen och kännedom och insikt om säkerhetstekniska toleranser vad avser patronläge, låsmått och friflykt för projektilen, som i högsta grad är centrala för användarsäkerheten, gör utredarens argument överflödiga.

Instickspipor klass 1 finns att få till ett antal olika vapenfabrikat. Det normala är att instickspipan/piporna anpassas till ett specifikt hagelvapen och utanför Sveriges gränser måste vapnet och piporna genomgå en säkerhetskontroll på ett av C.I.P godkänt provhus innan det får släppas ut på marknaden.

Ett skäl till någon form av reglering är att inte tillåta någon form av "hemtillverkning" av instickspipor till hagelvapen avsedda för centralantända kulpatroner.

Det är specifikt inte gasttrycket och vapnets allmänna hållfasthet eller dimensionering av patronlägets väggar som kan ställa till problem.

Snarare är fallet att de flesta hagelvapen (som från början inte är byggda för att användas tillsammans med kulpatroner) har en diameter på tändspetsarna som normalt är 2,35- 2,45 millimeter.

Tändspetsar av den typen, i kombination med i stort sett vilken modern centralantänd patron som helst oavsett kaliber och klasstillhörighet, brukar förr eller senare resultera i ett tändhattsbrott och krutgaserna rusar då med stor kraft in i baskylen. Effekterna kan inte förutsägas från fall till fall men skador på vapnet kan uppstå och fläks stocken på ett brytvapen med piporna placerade sida vid sida blir upplevelsen nog så dramatisk och det är stor risk för allvarliga ögon- eller handskador. Tändspetsar till brytvapen avsedda för kulpatroner är normalt 1,6-1,8 millimeter

Således anser Föreningen att instickspipor klass 1 avsedda för och tillpassade för ett specifikt vapen ska betraktas som vilken utbytespipa som helst.

Resonemanget om undermålig precision för jaktbruk är inte relevant då de största precisionsproblemen med jaktvapen i allmänhet kan hänföras till användarens förmåga att hantera det.

Allmänt om vapen för idrottskytte

För de frågor som specifikt berör vapen för idrottskytte ansluter sig Föreningen i tillämpliga delar till de uppfattningar och synpunkter som meddelas i Svenska Dynamiska Sportskytteförbundets yttrande över Ds 2018:30

Beträffande de regler för innehav, träning och utlåning av skjutvapen till bevakningsföretag har Föreningen inga synpunkter annat än att regleringen inte tillåts begränsa konkurrensen mellan bevakningsföretagen **på marknaden.**

Reglering av vapenhandlarverksamhet

Föreningen bestämda uppfattning är att yrkesmässigheten inte ska baseras antalet genomförda transaktioner till ett ospecificerat värde, utan enbart affärsmässiga förhållanden som att i god ordning driva ett moms registrerat företag med nödvändiga kunskaper.

Anders Toresson
Ordförande

Christer Holmgren
Sekreterare